

Rekopisy i listy w sprawach redakcyjnych prosimy adresować: Do Redakcji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie. — Ogłoszenia, oferty i listy w sprawach prenumeraty prosimy adresować: Do Administracji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie.

KURJER LITEWSKI

Ogłoszenia „Kurjer” drukuje tylko w języku polskim. — Ogłoszenia przyjmuje się w Administracji „Kurjera Lit.” do godz. 4 p. p. Od 4-6 p. p. w Biurze ogłoszeń L. i E. Metz i S-ka, Wielka 96, telefon Nr. 886. Po godz. 6-jej nekrologi; inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia, w drukarni Józefa Zawadzkiego Suworowska Nr. 3.

WARUNKI PRENUMERATY:			
	Roczno	Półrocz.	Kwartal. Miesięcz.
W WILNIE	8,—	4,—	2,—
Z PRZESYŁKĄ POCZTOWĄ	10,—	5,—	2,50
ZAGRANICĄ	14,—	8,—	4,—

Zmiana adresu 20 kop. — Numer pojedynczy 5 kop. — Za odwołanie do domu 10 kop. miesięcznie. Prenumeratę przyjmuje się tylko od 1-go każdego miesiąca. Listów niefrankowych lub niedostatecznie opłaconych „Kurjer” nie przyjmuje. Rekopisów — nie zastrzeżonych od zwrotu — nie przechowuje. Drukowanie bez zastrzeżenia honorarium uważa się za bezpłatne.

WYDAWNICTWA ROK X.
 Wychodzi codziennie rano, oprócz dni poświątecznych.
 W CZASIE WOJNY WYCHODZI I W PONIEDZIAŁKI.
 REDAKCJA I ADMINISTRACJA prospekt S-to Jerski № 28.
 Adres telegraficzny: Wilno Kurjer. — Skrzynka pocztowa № 96.
 Telefon № 129, telefon drukarni № 685.
 Administracja otwarta od godz. 10—4 po poł. W niedziele od 12—1 p. p.
 Redaktor przyjmuje od godz. 2—3 po połud.

CENY OGŁOSZEŃ:

Nadesłane za wiersz petiłowy w tekście lub jego miejsce 1 rub. Ogłoszenia na 1-iej stronie za wiersz petiłowy lub jego miejsce 60 kop. Ogłoszenia na 1 str. o pożytek państw. za wiersz pet. lub jego miejsce 1 rb. Reklamy za wiersz petiłowy lub jego miejsce 60 kop. Nekrologi za wiersz pet. lub jego miejsce na 1 str. 50 k., po tekście 30 k. Z życia towarzyskiego. Zawiadomienia do 10 wierszy — 5 rb. Ogłoszenia z wyjątkiem za wiersz petiłowy lub jego miejsce 20 kop. Drobne ogłoszenia za każdy wyraz 4 kop., najniższe 40 kop. Ogłoszenia w niedzielny numerze o 35 proc. drożej. Dołączenie prospektów do „Kurjera” 7 rb. od tysiąca opoz. poczt.

ADAM Hr. HUTTEN-CZAPSKI

Po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach opatrzony ś. ś. Sakramentami zasnął w Panu, w majątku Nowosiółkach, w 65-tym roku życia. 26-go Listopada 1914 r.

Żona, Syn i Córka

proszą o modlitwę za spójność Jego duszy.

TEATR, MUZYKA I SZTUKA.

— Z teatru polskiego. (Komunikat teatralny). Dziś po raz czwarty po cenach zmniejszonych figlarna i pełna humoru, a sarazem i ezaru poezji „Dziewczyna z myszką”.

— Julio po raz drugi „To samo” Staffa.

— W niedzielę o godz. 2 m. 30 po południu po cenach najniższych sensacyjna „Pauli X przed sądem”.

— Tow. pomocy polskom — oliarom wojny. Komitet świeżo założonego oddziału wileńskiego petrogradzkiego Polskiego T-wa pomocy oliarom wojny zwołuje walne zgromadzenie członków oddziału na sobotę 29 listopada (12 grudnia) o 8 wieczorem w sali posiedzeń Rady w murach po-franciszkańskich. Walnemu zgromadzeniu przedstawione będą do uchwalenia wnioski komitetu w sprawie dalszej organizacji oddziału.

— Zapisywać się na członków oddziału można w biurze komitetu (przy Towarzystwie Rolniczym, Zawalna 9), oraz w redakcji „Kurjera Litewskiego”. Tamże przyjmowane są ofiary na cele Towarzystwa. Składka roczna wynosi 10 rb. 6.

— ODCZYTY I WYDAWNICTWA. — Nowe wydawnictwo. Wileńska komisja urzędów rolnych zamierza przystąpić do wydawania czasopisma rosyjskiego o sprawach gospodarki rolnej. Czasopismo to będzie wychodziło w Wilnie.

— Umożnienie sprawy. Ks. Antoni Haniec, obecny proboszcz łohojki, a przedtem nomomyski, między innymi sprawami wyznaniowymi, które mu wytoczone, był pociągnięty do odpowiedzialności karnej za udzielenie ślubu prawosławnej Marii Suszko z katolikiem Wincentym Michałowskim i wpisanie jej do ksiąg metrycznych, jako katoliczki.

— Onegdaj, na podstawie materiału śledczego, wil. izba sądowa sprawę tę umorzyła.

— Oddanie pod sąd. B. konstantynowski pisarz gminy z pow. wilkomierskiego, J. Wolczek, został przez wilkomierski zjazd powiatowy oddany pod sąd wileńskiej izby sądowej z udziałem przedstawicieli stanów za podstępne odebranie z poczty zamkniętej listki z pieniędzmi 151 rb. 88 kop., adresowanej na imię Ignacego Stimbura.

— OSOBISTE. — Zaślubiny. Dnia 26 listopada (9 grud.) ks. kanonik Jasiński pobłogosławił związek małżeński pomiędzy p. Janiną Jyżycą, córką Marii z Kielczewskich i ś. p. Jana Jyżycich-Hermanów a p. Konstantym Lisowskim, prawnikiem z Petrogradu.

— RÓŻNE. — Powrót do Suwałk. Suwalski rząd gubernialny jutro ma wrócić do Suwałk.

— Stacja żywnościowa dla uciekinierów. Do łokalu przy ul. Szopenowskiej Nr. 2, w którym komitet związku miast urzędza stację żywnościową dla uciekinierów z miejscowości dotkniętych wojną, wczoraj wniesiono wszystkie potrzebne sprzęty. Otwarcie stacji ma nastąpić w przyszłym tygodniu.

— Dzień „Gwiazdki”. Dziś w murach po-franciszkańskich w sali posiedzeń odbędzie się o godz. 7-jej wieczorem organizacyjne zebranie w sprawie urzędzenia na rzecz Miejskiego Kuratorium nad biednymi dnia „Gwiazdki”, która wyznaczona została na 14 (27) grudnia r. b.

— WYPADKI. — Zawalenie się domu. Onegdaj, wieczorem o godz. 7-jej, w warsztacie ślusarskim w d. Nr. 4 przy ul. Żydowskiej, pracownicy usłyszeli jakiś złośliwy trzask ścian warsztatu i zauważyli w jednym rogu sypialni się tynk sufitu. Robotnicy w obawie, aby się nie powtórzyła historia podobna tej, która się wydarzyła przed kilku laty na tejże ulicy w jednym z domów eksdywizorskich, porzucili robotę i zawiadomili gospodarza. Posiadłość ta, jako eksdywizorska, należy do trzech gospodarzy: Werbluna, właściciela ślusarni, Fonderbrudera, utrzymującego sklep z gotowym ubraniem i pisarza Gollensztejna, którzy zamieszkiwali trzy piętra domu.

— Wnet po rozejściu się wieści o grożącej ruinie domu, mieszkańcy niezwłocznie zaczęli wynosić ruchomości. Jednocześnie i dom zaczął stopniowo się rozpadać, zawałając wężkie podwórze. Walące się ściany jego pociągnęły i sąsiedni dom, do którego był przybudowany. Około godz. 2-jej w nocy dom się zawalił i pokrył gruzami podwórze, zamykając wejścia do suterenu i mieszkań tam się znajdujących.

Na miejsce katastrofy niezwłocznie przybył policmajster i miejska straż ogniowa. Zajęto się przedewszystkiem ratowaniem ludzi zamkniętych w suterrenach, co się w zupełności powiodło.

Na szczęście, skutkiem stopniowego zawalania się domu, ludzie mogli się uratować i żadnego wypadku nie było. Podobno i inne budynki na tej ulicy znajdują się w tym stanie i im grozi podobna katastrofa w każdej chwili.

Na miejsce wypadku została wezwana komisja z inżyniera gubernialnego Sonina, architekta miejskiego, brandmajstra i przedstawiciela policji. Straty ogólne mieszkańców i właścicieli domu obliczono na sumę około 5 tys. rubli.

— Pomoc dla Galicji. Kijowski oddział petrogradzkiego Tow. pomocy polskom ofiarom wojny postanowił pewną kwotę przeznaczyć dla ludności galicyjskiej i pierwszą ratę w ilości 1000 rb. wysłał już do Lwowa Wypsalowskiemu miastu dr. Rutowskiemu.

— Z Rusji. —

— Pomoc dla Galicji. Kijowski oddział petrogradzkiego Tow. pomocy polskom ofiarom wojny postanowił pewną kwotę przeznaczyć dla ludności galicyjskiej i pierwszą ratę w ilości 1000 rb. wysłał już do Lwowa Wypsalowskiemu miastu dr. Rutowskiemu.

— Z Królestwa. —

— Żydzi warszawscy „słowianizacja” nazwiska. „Riecz” dowiaduje się, że niektórzy żydzi warszawscy weszli starania o zmianę nazwisk niemieckich na rosyjskie lub polskie.

— „Rota” Konopnickiej. Z powodu powtórzonej i przez nas wiadomości, że do „Roty” Konopnickiej skomponował muzykę p. Kossobudzki, ks. dr. Kazimierz Lutowski w warszawskiej „Gazecie Porannej” zamieścił artykuł, w którym dowodzi, że do słów poetki, napisanych na mroczność granadzką skomponował już wówczas muzykę prof. Nowowiejski i że „Rota” w tej właśnie melodii odśpiewana została wówczas w Krakowie przez chór z 6000 ludzi. Ks. dr. Lutowski słusznie powiada, że melodie (bardzo piękna) Nowowiejskiego należałoby i nadal zachować.

— Wystawa prac Wyspiańskiego. W związku z organizowaniem w przyszłą niedzielę dniem wniosków szkolnych pod hasłem Wyspiańskiego na rzecz kształcenia się ubogiej młodzieży Warszawy odbędzie się otwarcie w gmachu Tow. Zochoty Szlak Pięknym wystawy prac Stanisława Wyspiańskiego w zakresie możliwym w obecnym czasie do osiągnięcia. Komitet organizacyjny gromadzi już prace malarskie i rysownicze, reprodukcyjne, fotografie, listy, rekopisy itd.

— Reorganizacja teatru Rozmaitości. Prezes teatrów rządowych warszawskich w ostatnim rozkazie dziennym zapowiada szereg pożądanych reform w systemie prowadzenia pierwszej sceny dramatycznej polskiej. Jak wiadomo już dyrektorowi Rozmaitości mianowany został p. Hulewicz, który opracował regulamin. Według regulaminu tego, zastrzeżeni artyści i artyści użytkowi będą do składania reżyserii o debiutach aspirantów i aspirantek, pragnących wstąpić do składu teatru Rozmaitości. Wołec niechętności p. Solskiego i śmierci ś. p. Wostrowskiego regulamin uostawia szerokie pole dla pracy reżyserkiej dla innych artystów. Ustanawia się Rade do rozstrzygnięcia spraw, dotyczących sceny dramatycznej. Dalej zaprowadzona będzie ścisła rachunkowość, system oszczędnościowy i t. p. Prowizoryczny regulamin postanawia wreszcie kierownikowi literackiemu znanemu pisarzowi p. Grzymał-Siedleckiemu zupełną inicyatywę w sprawie repertuaru i nadzoru nad artystycznym wykonaniem sztuk.

— Z Łodzi. W niedzielę ubiegłą magistrat Łódki zwrócił się do milicji z prośbą o okazanie pomocy w sprawie zabezpieczenia nieruchomości miejskich, jako to ogrody, plantacji, placów, otoczonych parkanami. W ostatnich czasach zauważono, że wiele parkanów ulega rozbiórce i zniszczeniu, jakiego dopuszczają się całe grupy mieszkańców.

— W ostatnich czasach do Łodzi powróciło wielu cudzoziemców, wysłanych po ogłoszeniu wojny.

— Z Rosji. —

— Zmarły minister oświaty i nowy kandydat. Zmarły minister oświaty Kasso objął stanowisko ministra w dn. 26 lutego 1911 r. Przed nominacją kolejno zajmował stanowiska profesora prawa cywilnego w uniwersytecie dorpackim, eharzkowskim i wreszcie moskiewskim. W Moskwie Kasso otrzymał stanowisko dyrektora liceum im. Cesarzowej Mikołaja t. zw. Katkowskiego. Bezsposrednio z tego stanowiska na skutek starania Lętylina otrzymał nominację na dyrektora ministerjum oświaty.

— Jak mówią najważniejszym kandydatem na stanowisko ministra oświaty jest były poseł do Dumy, obecnie członek Rady Państwa senator ochmistrz Dworu hr. A. A. Bobrinskij.

— Kobieta nauczycielką w seminarjum duchownym. Na ostatnim posiedzeniu synodu uchwalono przynieść na stanowisko nauczycielki języka francuskiego w saratowskim seminarjum duchownym prawosł. osobę pł. żeńskiej. W ten sposób po raz pierwszy w ścisłym seminarjum duchownego w Rosji kobieta wystąpi w charakterze nauczycielki.

W sobotę, 29 Listopada o godz. 10^{1/2} rano odbędzie się w kościele po-Dominikańskim nabożeństwo żałobne za duszę

ś. p.

KATARZYNY HORWATTÓWNY

Zmarła 25 Listopada (8 grudnia) 1914 r.

Po nabożeństwie zwłoki zostaną złożone na czasowy pobyt w podziemiach Kaplicy cmentarnej na Roszie, zanim będą przewiezione do grobów rodzinnych w Barbarowie (gub. Mińska).

O czym w smutku zawiadomiam

Rodzina.

Walne zgromadzenie członków Wileńskiego Oddziału Towarzystwa Pomocy biednym rodzinom polaków, uczestniczących w wojnie, oraz zubożałej przez wojnę ludności polskiej

odbędzie się w sobotę 29 listopada (12 grudnia) o godzinie 8 wieczorem w sali posiedzeń Rady w murach po-Franciszkańskich.

Na porządku dziennym sprawa dalszej organizacji Oddziału. Komitet Oddziału.

TEATR POLSKI NA POHULANCE

Dziś w piątek, 28 listopada r. b.

„DZIEWCZYNA Z MYSZKĄ”

farsa w 4 aktach

Bilety nabywać można w cukierni W-go K. Sztralla, obok hotelu „Bristol”, a w dzień przedstawienia od godz. 6-jej w kasie teatru.

O pomoc jeńcom polakom.

(List do Redakcji).

Szanowny Panie Redaktorze! Naczelny artykuł Pański w Nr. 274 „Kurjera Litewskiego”, zwracający uwagę ogółu na jeńców polaków, był wypowiedzeniem troski, która przejmując serca nasze. Od kilku tygodni szukamy w pismach bliższych informacji, wiadomości o jakiejkolwiek w tym kierunku organizacji, do której zwracać możnaby ofiary.

Walki ostatnie pomnożyły ich liczbę, punktów osiedlenia partii jeńców polaków. Na delegata uprosiliśmy pana Józefa Odlanickiego Poczołnita (majątek Hora, stacja Czereja) w powiecie siemskim, gubernji mohylewskiej, od dawna osiadłego i znanego w szerokiej kołach naszego ziemiaństwa. Gotów on podjąć się trudu przewiezienia zasilków pieniężnych i ustalenia na miejscu możliwości przesyłania dalszych ofiar. Sumę, zebraną w Redakcji osobiście odbierze około 8 (21) grudnia b. r.

Łącząc wyrazy szacunku upraszam o umieszczenie na liście ofiar na cel wyżej wymieniony 1,000 rb. od Karolostwa Świackich z Bielicy. Karol Świacki.

Bielica, d. 23 listopada 1914 r. St. Sienna, gub. mohylewska.

U arcybiskupa Bologniesz.

Wczorajszym numerze „Wil. Wiestnika” p. A. Własow zamieścił wywiad swój u arcybiskupa wotyńskiego i żytomirskiego Eufoliusza, który w środę ubiegłą kilka godzin gościł w Wilnie. Arcybiskop jechał z Galicji, która powierzona została jego pieczy duchownej, do Petrogradu. Rusini galicyjscy zrobili na nim doskonałe wrażenie.

żenie, uważa on ich za szczerze i głęboko przychylnych prawosławiu, rosyjskiej państwowości i kulturze. Był on w wielu miejscowościach Galicji, wszędzie spotykano go serdecznie i do prawosławia przylączył około 45 parafii. „Galicjanie wierzą — mówił między innymi arcybiskop — że Galicja pozostanie rosyjską, wierzą w zwycięstwo sprawy rosyjskiej w Galicji. Przeświadczenie to byłoby jeszcze mocniejsze, gdyby ludzie złej woli nie wprowadzali zamieszania różnymi bzdurnymi i niedorzecznymi pogłoskami, mającymi na celu podkopać ciężenie ludu do Rosji”.

Na uwagę wywiadowcy, że kursują pogłoski o przymusowym nawracaniu unitów arcybiskop odrzekł: „Niech pan napisze, że protestuję przeciw temu wszystkim siłami duszy. Znadto kołach i znadto szanuję naszą wiarę prawosławną, żeby narzucać ją w tak niegodny sposób. Lud galicyjski, za wyjątkiem mazapecinów, znajdujących się pod wpływem metropolity Szeptyckiego, ciężko do prawosławia, chce, jak powiada, by w Galicji było „jak u Kiewu, u Poczaiewu”. Jadę teraz do Petrogradu, żeby zakomunikować o tem, co widziałem i nakreślić podstawy zarządu cerkiewnego w Galicji. Jestem głęboko przekonany, że trwale rosyjsko-państwowe urzędzenie Galicji możliwe jest tylko pod warunkiem zorganizowania tam rosyjskiego zarządu cerkiewnego, szczególnie mię kłopotuje sprawa duchownych. W przyszłości, kiedy życie dojdzie do normy, kiedy wrócą duchowni, uwiezieni przez władze austriackie, zobaczymy, jak postąpić należy. Mam zamiar użytych także duchownych z eparchji chełmskiej, znających język małorński. Z księżmi unitami chcę żyć w spokoju, niech sami rozstrzygają, dokąd i z kim iść mają”.

— Wielka loteria. (AP.) Rada ministrów zatwierdziła projekt Rady zwierzchniej o urządzeniu loterii dobroczynnej w 1914 r. na korzyść rannych i chorych wojskowych, rodzin osób powołanych na wojnę i osób dotkniętych kłeską wojny. Suma loterii wynosić będzie 20 milionów, przy 4 milionach biletów i 8,668 biletach wygrywających na sumę 3 miliony, w tej liczbie 2 wygrane po 100 tysięcy, dwie po 50 tysięcy, cztery po 25 tysięcy.

— Telegramy do jeńców. (AP.) Drugi departament ministerjum spraw zagranicznych ogłasza, że telegramy, adresowane do jeńców rosyj w Niemczech nie są przyjmowane.

— Listy do Redakcji. — Szanowny Panie Redaktorze! Grono artystów teatru polskiego, pozostając pod kierownictwem mojem, pragnie w myśl artykułu p. J. Wierzyńskiego n. t. „Zagrożona „placówka”, przysłać z pomocą biednym w Wilnie, oddaje 50 proc. z przedstawienia czwartkowego (w dniu 4 grudnia) do dyspozycji Kuratorium nad biednymi.

— Mając nadzieję, że Szan. Pan Redaktor nie omissza zaznaczyć o tem w swem wielce poczytnym piśmie, łacze wyrazy prawdziwego szacunku i poważania

St. Książek.
 Wilno, d. 27 listopada 1914 r.

Informacje i pogłoski.

W sprawie stosunków polsko-rosyjskich.

„Russ. Wied.” piszą, że w kołach politycznych wielu zajmuje kwestia stosunków polsko-rosyjskich, a w szczególności przyszłej organizacji Polski. Wysłuchano już kilka projektów takiej organizacji. Mówią, że sprawę tę rozważają również koła rządowe. Mówią nawet o obszernym referacie, opracowanym przez jednego z członków gabinetu. W konserwatywnych kołach politycznych walczą pomiędzy sobą dwa kierunki. Gdy jedni mówią o konieczności rozciągnięcia na przyszłą Polskę takiej samej organizacji zarządu miejscowego, jaką posiada Rosja środkowa z zachowaniem przyobyczajonych już „swobód języka i religii, inni są zdania, że przyszła Polska nie może otrzymać organizacji niższej od tej, jaka dotychczas była w Galicji. Przy tem często wskazują na konieczność oddzielenia zreorganizowanej Polski od Rosji granicą celną.

Cywilny zarząd Galicji.

Ministerjum spraw wewnętrznych pospiesznie opracowuje projekt tymczasowego cywilnego zarządu w Galicji na wzór organizacji gubernij centralnych rosyjskich. Galicja ma być podzielona na trzy gubernie ze zwykłymi instytucjami gubernjalnymi, sądami i t. p.

W Galicji zachodniej wszystkie stanowiska administracyjne powierzone będą osobom pochodzenia polskiego, a równocześnie przedsięwzięte zostaną ograniczenia istniejącej w Galicji niemieckiej i żydowskiej własności rolnej.

— Wielka loteria. (AP.) Rada ministrów zatwierdziła projekt Rady zwierzchniej o urządzeniu loterii dobroczynnej w 1914 r. na korzyść rannych i chorych wojskowych, rodzin osób powołanych na wojnę i osób dotkniętych kłeską wojny. Suma loterii wynosić będzie 20 milionów, przy 4 milionach biletów i 8,668 biletach wygrywających na sumę 3 miliony, w tej liczbie 2 wygrane po 100 tysięcy, dwie po 50 tysięcy, cztery po 25 tysięcy.

— Telegramy do jeńców. (AP.) Drugi departament ministerjum spraw zagranicznych ogłasza, że telegramy, adresowane do jeńców rosyj w Niemczech nie są przyjmowane.

— Listy do Redakcji. — Szanowny Panie Redaktorze! Grono artystów teatru polskiego, pozostając pod kierownictwem mojem, pragnie w myśl artykułu p. J. Wierzyńskiego n. t. „Zagrożona „placówka”, przysłać z pomocą biednym w Wilnie, oddaje 50 proc. z przedstawienia czwartkowego (w dniu 4 grudnia) do dyspozycji Kuratorium nad biednymi.

— Mając nadzieję, że Szan. Pan Redaktor nie omissza zaznaczyć o tem w swem wielce poczytnym piśmie, łacze wyrazy prawdziwego szacunku i poważania

St. Książek.
 Wilno, d. 27 listopada 1914 r.

WIADOMOSCI BIEŻĄCE.

— Kalendarzyk. Dziś, w piątek — św. Mansweta i Rufa, wełd. now. st. — św. Damazego i Sabina. Jutro — św. Saturnina i Filemona, wełd. now. st. — św. Aleksandra M.

— Temperatura. Dzisiaj, a g. 1 w nocy termometr Reaum. wskazywał +2°.

— SPRAWY MIEJSKIE. — Miejskie biuro pośrednictwa pracy od daty 25 listopada do 25 grudnia bież. roku otwarte będzie oprócz w godzinach ustanowionych, t. j. od 10 — 2 po południu i od 5 do 7 wieczorem, jeszcze dodatkowo od 7 do 9 wieczorem.

— Kwestja mieszkaniowa. Oświadczenie jedenastu radnych miejskich w sprawie uregulowania kwestji mieszkaniowej ma być rozpatrzone na najbliższym posiedzeniu Rady miejskiej.

